

Husitská teologická fakulta

Univerzity Karlovy

Státní závěrečná zkouška (magisterská)

Teologie

Tematické okruhy:

Systematická teologie

1. **Trojiční teologie prostého života** (KUČERA. *Pravda a iluze*, s. 140-150, § 38. KUČERA. *Modernismus: proč, odkud a kam?*, s. 7-22.)
2. **Trojiční východiska a dogma** (KUČERA. *Trojiční teologie*, s. 22-48, s. 72-93, Kniha I. § 1-4, 8-11.)
3. **Nauka o Bohu** (Bůh jako Otec a Tvůrce) (LOCHMAN. *Krédo*, s. 37-77.)
4. **Christologie** (osoba a dílo Ježíše Krista) (LOCHMAN. *Krédo*, s. 78-187.)
5. **Pneumatologie** (pojem Ducha, jeho působení a výklad posledního oddílu Kréda) (LOCHMAN. *Krédo*, s. 188-274.)
6. **Pravda jako setkání – E. Brunner** (KUČERA. *Pravda a iluze*, s. 42-64, § 8-15.)
7. **Pravda jako nové bytí – P. Tillich** (KUČERA. *Pravda a iluze*, s. 65-98, § 16-23. TILLICH. *Lidské tázání po nepodmíněném*, 88 s.)
8. **Karl Barth** (KUČERA. *Náboženská témata*, s. 24-26. KUČERA. *Trojiční teologie*, s. 205-221, Kniha III. § 2-4.)
9. **Ekuména ve světle dějin spásy** (KUČERA. *Náboženská témata*, s. 33-39.)
10. **Eklesiologický význam posledního soudu u Jana Husa** (KUČERA. *Eklesiologický výklad posledního soudu*, s. 147-154.)
11. **Teolog univerzality – J. A. Komenský** (KUČERA. *Teolog univerzality J. A. Komenského*.)
12. **Přehled dějin husitské teologie** (KUČERA. *Pravda a iluze*, s. 31-38, § 3-5. KUČERA. *Hoře a milost*, s. 51-76.)

Literatura:

KUČERA, Z. Eklesiologický výklad posledního soudu. In *Jan Hus mezi epochami, národy a konfesemi*. Praha, 1995.

KUČERA, Z. *Hoře a milost: ke kořenům teologie církve radikálního modernismu*. Brno, 2001.

KUČERA, Z. Modernismus: proč, odkud a kam? In *Modernismus, historie nebo výzva?: studie ke genezi českého katolického modernismu*. Brno, 2002.

KUČERA, Z. *Náboženská témata včera a dnes: studie a reflexe k porozumění teologické přítomnosti*. Praha a Hradec Králové, 2003.

KUČERA, Z. *Pravda a iluze moderní teologie*. Praha, 2004.

KUČERA, Z. Teolog univerzality – J. A. Komenský. In *Pocta UK J. A. Komenskému*. Praha, 1990.

KUČERA, Z. *Trojiční teologie*. Brno, 2002.

LOCHMAN, J. M. *Krédo: základy ekumenické dogmatiky*. Praha, 1996.

TILLICH, P. *Lidské tázání po nepodmíněném*. Brno, 1997.

Biblická teologie

1. **Bůh ve Starém zákoně. Áronské požehnání**
2. **Stvořitelský hymnus**
3. **Vyznání víry: Š-ma Jisrael, Dějinné krédo, Malé dějinné krédo**
4. **Teologie smlouvy s Bohem ve Starém zákoně**
5. **Teologie Tóry**
6. **Mesiáš, ebedské písně**
7. **Apokalyptika ve Starém zákoně, teologie knihy Daniel**
8. **Antropologie Starého zákona**
9. **Sociální témata ve Starém zákoně: Kniha smlouvy, Deuteronomistický kodex, sociální důrazy proroků**
10. **Ježíšovo vystoupení a činnost. Historická rekonstrukce osobnosti Ježíše Nazaretského na podkladě závěrů moderního bádání („třetí vlny“ a Jesus Seminar). Základní kritéria pro posuzování evangelijních textů ve vztahu k Ježíši Nazaretskému. Ježíšovo vnímání sebe sama, kde „christologie“ vlastně začíná?**

11. Interpretace NZ. Rozdělení interpretačních metod, vysvětlení pojmů „synchronní“ a „diachronní“, stručná charakteristika jednotlivých přístupů a škol v rámci novozákonní exegeze. Potřeba, role a meze „historicko-kritické metody“ interpretace biblického textu
12. Teologie listu Galatským – struktura, adresáti, literární a rétorické aspekty listu, problematika Pavlových oponentů, „ospravedlnění skrze víru“, Pavlovo pojetí „svobody“ (také 1 K 9,1-27), výklad alegorie Ga 4,21-31, parenetické pasáže, charakteristika „pavlovských“ sborů
13. Teologie 1. listu Korintským – literární a rétorická charakteristika listu, rekonstrukce korintské křesťanské obce, možní oponenti, interpretace stěžejních témat. „Formule víry“ – struktura, význam a výklad
14. Smrt Ježíše Nazaretského - novozákonní výklady události, interpretace Ježíšovy smrti, intertextualita ve vztahu k SZ. Vzkříšení Ježíše Nazaretského a jeho teologická interpretace
15. „Spravedlnost“ v Novém zákoně. Vymezení pojmu, analýza příslušných textů a konceptů, teologická interpretace. „Odpuštění“ v Novém zákoně. Vymezení pojmu, analýza příslušných textů a konceptů, teologická interpretace
16. Eschatologie v Novém zákoně – parusie, eschatologické koncepce jednotlivých textů a spisů, eschatologické modely v chápání významných novozákonníků a systematiků. Život věčný a smrt v novozákonních textech
17. Teologická interpretace a sociální důrazy v podobenstvích Lukášova evangelia (L 10, 25-37; 12, 13-21; 15, 1- 32; 16, 1-31; 18, 1-14). „Kázání na rovině“ – teologická interpretace

Literatura:

Student přinese seznam přečtené literatury (písemně) k oboru Starý i Nový zákon.

STARÝ ZÁKON:

BALABÁN, M. *Bojovníci a trpitelé*. Hešpice, 1994.

BALABÁN, M. *Hebrejské člověkosloví*. Praha, 1996.

BALABÁN, M., TYDLITÁTOVÁ, V. *Tázání po budoucím*. Praha, 1998.

BÁNDY, J. *Teológia Starej Zmluvy*. Bratislava, 2003.

BARDTKE, H. *Příběhy ze starověké Palestiny*. Praha, 1988.

BIČ, M. *Ze světa Starého zákona I., II*. Praha, 1985-88.

BRUEGGEMANN, W. *Theology of the Old Testament*. Mineapolis, 1997.

DILLARD, R. B. *Úvod do Starého zákona*. Praha, 2003.
Ebed Jahve. Bratislava, 1995.
HELLER, J. *Bůh sestupující*. Praha, 1994.
HELLER, J. *Desatero*. Praha, 1984.
HELLER, J. *Teologický kontext*. Praha, 1996.
HELLER, J. *Tři svědkové*. Oikumene, 1995.
HERZOG, G. *Biblické války*. Brno, 1999.
HOUSE P. R. *Old Testament Theology*. Downers Grove, 1998.
CHARLESWORTH, J. H. *Ježíš a svitky od Mrtvého moře*. Praha, 2000.
JEPSEN, A. *Královská tažení ve starém Orientu*. Praha, 1987.
NANDRÁSKÝ, K. *Dejiny biblického Izraela*. Bratislava, 1994.
NOVOTNÝ, A. *Biblický slovník (vybraná témata)*. Praha, 1956.
PÍPAL, B. *Moudrost knihy Přísloví*. Praha, 1992.
RAD, G. v. *Theologie des Alten Testament. I., II.* 1962-65.
RENDTORFF, R. *Hebrejská bible a dějiny*. Praha, 1996.
SEGERT, S. *Starověké dějiny Židů*. Praha, 1995.
Výklady ke Starému zákonu. I., II., III. Praha. Kostelní Vydří.
ZENGER, E. *Na úpatí Sinaje*. Kostelní Vydří, 1996.
ZENGER, E. *První zákon*. Kostelní Vydří, 1999.
ZOBEL, BEYSYE. *Das Alte Testament und seine Botschaft*. Berlin, 1981.

NOVÝ ZÁKON:

TEOLOGIE NZ – VHODNÉ K ŘADĚ OTÁZEK:

HATINA, T. R. *New Testament Theology and its Quest for Relevance*. London, 2013.
POKORNÝ, P. *Úvod do Nového zákona. Přehled literatury a teologie*. Praha, 2013.
RÄISÄNEN, H. *Beyond New Testament Theology*. London, 2000.
SCHNELLE, U. *Theology of the New Testament*. 2009.
VOUGA, F. *Teologie Nového zákona*. Jihlava, 2009.

JEŽÍŠ NAZARETSKÝ:

BURCHARD, Ch. Jesus of Nazareth. In BECKER, J. *Christian Beginnings. Word and Community from Jesus to Post-Apostolic Times*. Louisville, 1993.
CROSSAN, J. D. *The Historical Jesus*. New York, 1991.

- GNILKA, J. *Ježíš Nazaretský – poselství a historie*. Praha, 2001.
- KECK, L. E. Historický Ježíš a evangelium. In MOLNÁR, A., SMOLÍK, J. *Miscelanea*. Praha, 1980.
- LUKEŠ, J. Byl Ježíš Nazaretský prorokem konce času? Spor o „apokalyptického“ – „neapokalyptického“ Ježíše. In VOJTÍŠEK, Z. *Apokalypsa nebo transformace. Mileniální koncepce v minulosti i současnosti*. Praha, 2014.
- MEIR, J. *A Marginal Jew*. New York, 1991.
- MEYER, B. F. *The Aims of Jesus*. Eugene, 2002.
- POKORNÝ, P. *Ježíš Nazaretský*. Praha, 2005.
- POKORNÝ, P. Pozemský Ježíš v Pavlových listech. In BENEŠ, L. *Ministerium Verbi Divini – sborník pro Pavla Filipiho*. Praha, 1996.
- RATZINGER, J. *Ježíš Nazaretský*. Brno, 2007.
- THEISSEN, G. *The Quest for the Plausible Jesus. The Question of Criteria*. London, 2002.
- VERMES, G. *The Real Jesus. Then and Now*. Minneapolis, 2010.
- CHRISTOLOGIE:**
- BROWN, R. E. *Ježíš v pohledu Nového zákona. Úvod do christologie*. Praha, 1998.
- ESCHATOLOGIE NZ:**
- MOORE, A. L. *The Parousia in the New Testament*. Leiden, 1966.
- PÖHLMANN, H. G. *Kompendium evangelické dogmatiky*. Jihlava, 2002, s. 266-271, s. 363-402.
- APOŠTOL PAVEL:**
- BAILEY, K. E. *Paul Through Mediterranean Eyes: Cultural Studies in 1 Corinthians*. 2011.
- BETZ, H. D. *Galatians: A Commentary on Paul's Letter to the Churches in Galatia*. Philadelphia, 1979, 1985.
- DAVIES, W. D. *Paul and Rabbinic Judaism*. London, 1965.
- DUNN, J. D. G. *The New Perspective on Paul*. Michigan, 2005.
- EISENBAUM, P. *Paul Was Not a Christian: The Original Message of a Misunderstood Apostle*. 2010.
- FITZMYER J. *First Corinthians. The Anchor Yale Bible Commentaries*. 2008.
- HARRILL, A. J. *Pavel apoštol. Jeho život a odkaz v kontextu Římské říše*. Praha, 2015.

- HÜBNER, H. *Biblische Theologie des Neuen Testaments. Band 2 – Die Theologie des Paulus*. Göttingen, 1993.
- LYONS, G. *Pauline Autobiography. Toward a New Understanding*. Atlanta, 1985.
- MEEKS, W. A. *The First Urban Christians. The Social World of the Apostle Paul*. New Haven, 1983.
- NANOS, M. *Paul within Judaism: Restoring the First-Century Context to the Apostle*. Minneapolis, 2015.
- NANOS, M. *The Irony of Galatians. Paul's Letter in First-Century Context*. Minneapolis, 2002.
- NANOS, M. *The Mystery of Romans. The Jewish Context of Paul's Letter*. Minneapolis, 1996.
- ORR, W. F. *1 Corinthians*. New York, 1995.
- SANDERS, E. P. *Paul, the Law, and the Jewish People*. Minneapolis, 1985.
- SEGAL, A. F. *Paul the Convert. The Apostolate and Apostasy of Saul the Pharisee*. New Haven, 1990.
- SCHNELLE, U. *Apostle Paul: His Life and Theology*. 2005.
- TAYLOR, M. *1 Corinthians. The New American Commentary*. 2014.
- THEISSEN, G. *Psychological Aspects of Pauline Theology*. Edinburgh, 1987.
- TICHÝ, L. *Chvála lásky. Interpretace a účinky 13. kapitoly 1. listu Korint'anům*. Olomouc, 2008.
- WENHAM, D. P. *Follower of Jesus or Founder of Christianity?* Michigan, 1995.
- WITHERINGTON, B. *Conflict and Community in Corinth: A Socio-Rhetorical Commentary on 1 and 2 Corinthians*. Grand Rapids, 1995.
- WRIGHT, N. T. *Paul. In Fresh Perspective*. Minneapolis, 2005.
- LUKÁŠOVA PODOBENSTVÍ:**
- BLOMBERG, C. L. *Interpreting the Parables*. Leicester, 1990.
- CURKPATRICK, S. Between Mashal and Parable: „Likeness“ as a Metonymic Enigma. *Horizons in Biblical Theology* 24/2002, Number 1.
- LUKEŠ, J. Lukáš 16 – kompaktní rétorická jednotka. *Teologická reflexe* 1/2004.
- MRÁZEK, J. *Lukášovská podobenství*. Jihlava, 2005.
- POKORNÝ, P. *Theologie der lukanischen Schriften*. Göttingen, 1998.
- SÁZAVA, Z. Lukáš: Aktuální námět dnešní teologie. In MRÁZEK, J. *EPITOAYTO. Sborník k pětadesátinám Petra Pokorného*. Jihlava, 1998.

HERMENEUTIKA A INTERPRETACE – OTÁZKY Č. 1, 4:

CULLER, J. *Krátký úvod do literární teorie*. Brno, 2002.

GRONDIN, J. *Úvod do hermeneutiky*. Praha, 1997.

HAWKES, T. *Strukturalismus a sémiotika*. Brno, 1999.

HROCH, J. *Proměny hermeneutického myšlení*. Brno, 2010.

LAKOFF, G. *Metafory, kterými žijeme*. Brno, 2002.

MCKENZIE, S. L. *To Each Its Own Meaning. An Introduction to Biblical Criticism and Their Application*. Louisville, 1993. – přehled interpretačních metod.

PECHLIVANOS, M. *Úvod do literární vědy*. Praha, 1999.

POKORNÝ, P. *Hermeneutika jako teorie porozumění*. Praha, 2005.

RATZINGER, J. *Biblical Interpretation in Crisis: On the Question of the Foundation and Approaches of Exegesis Today* – <http://tcrnews2.com/RatzingerExegesis88.html>.

RIMMON-KENANOVÁ, S. *Poetika vyprávění*. Brno, 2001.

SZONDI, P. *Úvod do literární hermeneutiky*. Brno, 2003.

THISELTON, A. C. *New Horizons in Hermeneutics. The Theory and Practice of Transforming Biblical Reading*. Michigan, 1992.

THISELTON, A. C. *The Two Horizons. New Testament Hermeneutics and Philosophical Description with special reference to Heidegger, Bultmann, Gadamer and Wittgenstein*. Waynesboro, 2005.

POKORNÝ, P. Proměny novozákonní vědy. *Teologická reflexe* 2/2007, ročník XIII, s. 117-131.

POKORNÝ, P. Výklad textu (Teze o hermeneutice, zejména biblické). In *Logos a svět. Sborník k sedmdesátinám L. Hejdánka a J. S. Trojana*. Praha, 1997, s. 206-216.

POKORNÝ, P. Základní problémy biblické teologie. In MOLNÁR, A., SMOLÍK, J. *Biblické studie*. Praha, 1982.

Pro definování řeckých pojmů je vhodný slovník BALZ, H., SCHNEIDER, G. *Exegetical Dictionary of the New Testament, vol. I-III*. Michigan, 1994.

Problematiku témat zkušebních otázek je možné studovat z řady pramenů a publikací. V seznamu literatury nejsou uvedena odborná periodika, sborníky, kolektivní monografie, encyklopedie a slovníky, jež jsou pro studium rovněž zásadní a jsou vřele doporučeny. Literaturu ke studiu volí student dle svých preferencí (jazykových, konfesijních, oborových atd.) a její seznam předloží komisi před započítáním státní zkoušky. Pro obeznámení s problematikou aktuálních novozákonních témat jsou doporučeny přednášky na www.youtube.com autorů J. D. Crossana, M. J. Borga, N. T.

Wrighta, C. Evanse, B. D. Ehrmana, Pamily Eisenbaum, Pauly Fredriksen a dalších renomovaných badatelů.

V Praze dne 27. 9. 2018